

REGLAMENT DE FUNCIONAMENT INTERN DE L'OBSERVATORI DEL SISTEMA PENAL I ELS DRETS HUMANS DE LA UNIVERSITAT DE BARCELONA

El Consell de Govern de la Universitat de Barcelona va aprovar, el 7 d'octubre de 2020, la Normativa de creació i funcionament de les estructures internes de recerca i transferència de la Universitat de Barcelona, en què es regulen els observatoris i centres de documentació, la qual es va modificar el 14 d'octubre de 2021.

D'acord amb l'article 14 d'aquesta normativa, els observatoris i centres de documentació de la UB han de dotar-se d'un reglament de funcionament intern, i, segons les disposicions transitòries primera i segona, respectivament, en el termini màxim d'un any i mig des de l'entrada en vigor d'aquesta normativa, els observatoris i centres de documentació que compleixin els requisits establerts han d'adaptar el seu reglament intern a aquesta normativa i els que no els compleixin tenen dos anys per adaptar-s'hi.

L'OBSERVATORI DEL SISTEMA PENAL I ELS DRETS HUMANS (OSPDH) es va constituir l'any 2001 per la Comissió de Política Científica de la Universitat de Barcelona, com a resposta al treball i inquietud d'un grup de professors/es universitaris i joves investigadors/res. Neix, així, un nou Centre de Recerca, Estudi i Treball, amb dues finalitats essencials:

1. Investigar l'actuació del Sistema Penal, les seves normes i les seves agències d'aplicació (cossos policials, judicatura, i presons) en el context de problemes socials que afligeixen a les societats europees; i
2. Contribuir a la promoció de la cultura dels drets humans, cada vegada més amenaçada per processos i polítiques d'exclusió i discriminació i per les polítiques d'alarma social construïdes i patides per les societats modernes.

Aquesta iniciativa va sorgir de la constatació d'una sèrie de paradoxes i apories contemporànies: les societats europees presenten importants potencialitats de desenvolupament i de circulació de persones, bens i de informació però, al mateix temps, provoquen una ampliació dels sectors que habiten en l'exclusió social, i tot això contribueix a crear una sensació d'inseguretat o alarma generalitzada que reclama "solucions urgents i dràstiques". És l'anomenada "societat del risc" o de la inseguretat permanent, avui més fràgil per la institucionalització i extensió d'una cultura punitiva i bèl·lica.

En aquest marc es pretén canalitzar la conflictivitat social a través del Sistema Penal, el qual no està preparat ni ha de realitzar aquesta funció. Per això, davant aquesta política, esdevé cada vegada més necessari l'anàlisi d'aquesta conflictivitat, de les respostes institucionals i, en el seu cas, proposar camins alternatius. Això constitueix el marc sobre el qual neix l'OSPDH.

L'Observatori pretén desenvolupar tres grans tipus d'activitats:

- 1- De recerca sobre les polítiques i les conseqüències de l'actuació de les agències del Sistema penal.
- 2- Docents, encaminades a l'anàlisi dels problemes socials i a la promoció d'una cultura respectuosa i compromesa amb els drets humans;

3- De monitoratge de les institucions del Sistema Penal, les quals necessiten d'un "ull" extern que les observi, que penetri en elles i les travessi per informar la societat civil en nom de la transparència i de l'estricta legalitat que han de presidir les seves actuacions.

L'activitat duta a terme per l'OSPDH pot consultar-se a través de les diverses memòries que ha publicat així com a través de la seva nova pàgina web.

En especial, pot consultar-se la memòria general publicada que recull els primers 15 anys de treball de l'OSPDH al següent enllaç: **“15 anys observant el sistema penal i els drets humans. Memòria de l'OSPDH 2001-2016”**

https://www.dropbox.com/s/k0i0p1a3pcign6n/Memoria_OSPDH_15anys%20%28cat%29.pdf?dl=0

Per altra banda, en 2021 vam fer una reestructuració a fons de **la web de l'OSPDH** on pot consultar-se la nostra activitat des dels inicis de l'Observatori fins l'actualitat:

<https://www.ub.edu/portal/web/observatori-sistema-penal/> A l'apartat “històric de l'OSPDH” es poden consultar tots els projectes de recerca en que hem participat des de 2001.

El període 2016-2021 ha estat molt actiu per part de l'OSPDH.

Destaquen la creació en 2016 del **Sistema de Registre i Comunicació de la Violència Institucional (SIRECOVI)**, un mecanisme d'alerta primerenca per buscar mesures de protecció a possibles víctimes de violència institucional a Catalunya. El sistema, amb una base de dades i un sistema informàtic encriptat i propietat de la UB, va néixer amb el suport del propi Relator de les Nacions Unides contra la Tortura. Veure més informació a <https://sirecovi.ub.edu/>

Així mateix hem continuat amb les nostres activitats de recerca, docència i comunicació de les activitats, tot el que pot consultar-se a la nova web de l'OSPDH <https://www.ub.edu/portal/web/observatori-sistema-penal/> Alguns exemples de projectes i activitats docents rellevants d'aquesta última etapa són:

- European Prison Observatory. Prison de-radicalization strategies, programmes, and risk assessment tools in Europe (2017-2019).
- B-ComPetent. Boosting Competences in Penitentiary Staff in Europe (2019- 2021).
- Monitoritzant la privació de llibertat i l'activitat policial durant l'emergència de la Covid-19 (2020-2021).
- SERENY. Strengthening approaches for the prevention of youth radicalisation in prison and probation Settings (2021-2023).
- Màster en Dret Penitenciari i Qüestió Cancel·laria (propi -IL3) amb Tirant lo Blanch (online).
- Màster Oficial en Criminologia, Política Criminal i Sociologia Juridicopenal.

Aquest temps també ha sigut molt important per fer créixer el coneixement de l'OSPDH i de les seves activitats en altres països d'Europa i de Amèrica Llatina, i del reforç de les seves xarxes de treball i col·laboració l'àmbit nacional i internacional. A més de l'important treball en xarxa que duem a terme dins del SIRECOVI, es poden veure les nostres col·laboracions més importants en la nostra web, en especial amb:

- Comitè Europeu per a la Prevenció de la Tortura i altres penes o tractes inhumans i degradants (CPT) del Consell d'Europa.
- Organització Mundial contra al Tortura.
- European Prison Observatory.
- Red Euro-Latinoamericana para la Prevención de la Tortura y la Violencia Institucional.
- National Preventive Mechanisms Observatory (Consell d'Europa)

Amb la nova reestructuració de l'OSPDH, del seu web i del nou Reglament, es preveu aprovar un nou pla de treball en el segon semestre de 2022 que tindrà com a eixos principals, i amb dependència del pressupost amb el que puguem comptar:

- L'enfortiment de la nostra eina de monitoratge SIRECOVI.
- La creació d'un Centre de Documentació sobre la Violència Institucional, Centre que seria pioner de registre i mapeig tant a l'Estat espanyol com a Catalunya.
- El treball de recerca sobre temes centrals de la privació de llibertat a Catalunya com són la salut mental, l'aïllament i els mitjans de contenció a les presons.
- El reforç de la capacitat per mitjà del nou màster en línia que hem portat endavant juntament amb l'Editorial Tirant lo Blanch sobre drets penitenciaris i sistemes internacionals de protecció de drets.
- El treball internacional tant a través de projectes de recerca europeus com del treball d'assessoria tècnica en accions de cooperació amb països d'Amèrica Llatina.
- L'enfortiment de l'àrea de comunicació de l'Observatori amb la col·laboració d'un tècnic en mitjans de comunicació i xarxes socials.

Per tot això, a proposta de la Comissió de Recerca, el Consell de Govern, en sessió de data, aprova el present Reglament de funcionament intern de l'OBSERVATORI DEL SISTEMA PENAL I ELS DRETS HUMANS de la Universitat de Barcelona.

Capítol I. Disposicions generals

Article 1. Denominació i règim jurídic

1. l'OBSERVATORI DEL SISTEMA PENAL I ELS DRETS HUMANS de la Universitat de Barcelona (en endavant, l'observatori) és una estructura de recerca de la UB, d'acord amb la Normativa de creació i funcionament de les estructures internes de recerca i transferència de la UB.
2. L'observatori es regeix:
 - a) per la legislació material i de procediment que li sigui d'aplicació;
 - b) per l'Estatut de la UB;

- c) per les disposicions de la Normativa de creació i funcionament de les estructures internes de recerca i transferència de la UB que li siguin d'aplicació i per les altres normatives de desenvolupament adoptades pels òrgans competents de la UB, i
- d) per les disposicions d'aquest reglament i les altres normes dictades pels òrgans competents de l'observatori i per les altres disposicions que li siguin d'aplicació.

Article 2. Objectius i activitats

1. De manera esquemàtica, l'OSPDH s'ocupa de:
 - a. Observar, analitzar i informar sobre el funcionament de les institucions del sistema penal (presons, centres de detenció, centres d'internament d'estrangers, jutges, forces de seguretat).
 - b. Contribuir a la defensa dels drets humans, cada vegada més amenaçats per les polítiques de seguretat, vigilància i control.
 - c. Vetllar per l'acompliment de l'estricta legalitat al sistema penal i treballar per promoure la seva transparència.
 - d. Donar eines perquè les persones i organitzacions socials desenvolupin més poder i tinguin els instruments necessaris en la seva lluita pels drets i la llibertat.
 - e. Capacitar a professionals en la defensa dels drets humans i la denúncia front la violència institucional.
2. Per assolir aquest objectiu, l'observatori pot dur a terme les activitats que, a títol enumeratiu i no exhaustiu, estableix l'article 6.3 de la Normativa de creació i funcionament de les estructures internes de recerca i transferència de la UB.

Article 3. Membres

1. Són membres de l'observatori
 - a) El personal investigador permanent de la UB que s'hi adscriu. Als efectes d'aquest reglament, té la consideració de personal investigador permanent el professorat funcionari o contractat amb títol de doctor i vinculació permanent, així com els investigadors ICREA o les figures similars que s'estableixin.
 - b) El personal investigador postdoctoral de la UB amb vinculació temporal que s'hi adscriu (lectors i investigadors de programes d'incorporació de personal postdoctoral) i altres investigadors postdoctorals vinculats que desenvolupin íntegrament la seva activitat a l'estructura de recerca.
 - c) El personal contractat com a personal investigador predoctoral en formació i altre personal investigador en formació que s'hi adscriu.
 - d) El personal d'administració i serveis que s'hi adscriu.
2. Poden formar part de l'observatori, com a membres associats amb consideració de col·laboradors externs, investigadors d'altres institucions o entitats públiques i privades que desenvolupin tasques relacionades amb els objectius d'aquest observatori i s'hi adscriuin de forma individual.
3. Són col·laboradors temporals de l'observatori aquelles persones externes a la UB que fan una estada presencial de caràcter temporal a la Universitat per un període igual o inferior a un curs

acadèmic, estant autoritzades per les seves entitats d'origen. També en són membres temporals els becaris d'altres institucions que hi facin estades.

4. La pertinença del personal acadèmic de la UB a l'observatori com a membres de ple dret, en els casos dels investigadors permanents i altre personal acadèmic de la UB, la declara el rector o rectora de conformitat amb l'article 11 de la Normativa de creació i funcionament de les estructures internes de recerca i transferència de la UB, i el seu règim jurídic és l'establert a l'article 12 de la mateixa normativa.
5. L'adscripció i la desvinculació de personal investigador en formació, PAS i membres associats o col·laboradors a l'observatori es fa de manera telemàtica per indicació del director o directora de l'estructura, en els termes establerts a l'article 11 de la Normativa de creació i funcionament de les estructures internes de recerca i transferència de la UB.
6. El director o directora de l'observatori és la persona responsable de mantenir actualitzat el registre de membres de ple dret, associats i col·laboradors temporals.

Capítol II. Òrgans de govern

Article 4. Òrgans de govern

1. L'observatori disposa dels òrgans de govern següents:
 - a) Col·legiats: el Consell de Direcció
 - b) Unipersonals: el director o directora
2. Contra els acords dictats pels òrgans de govern de l'observatori, es pot interposar recurs d'alçada davant el rector o rectora de la UB, de conformitat amb l'article 79.2 de l'Estatut de la UB i l'article 13.8 de la Normativa de creació i funcionament de les estructures internes de recerca i transferència de la UB.

Article 5. El Consell de Direcció

1. El Consell de Direcció està format per:
 - a) el director o directora, que el presideix,
 - b) 5 representants del personal investigador permanent de la UB adscrit a l'observatori, escollits per i entre aquest personal;
 - c) 1 representant entre els col·lectius de: personal doctor temporal, i dels investigadors postdoctorals; i 1 representant del personal predoctoral i altre personal investigador en formació, si n'hi ha adscrits a l'observatori.
 - d) 1 representants del personal d'administració i serveis adscrit a l'observatori, si n'hi ha.
2. Són competències del Consell de Direcció:
 - a) aprovar el pla estratègic i el pla de recerca per a un període de quatre anys;
 - b) aprovar el pressupost, la programació anual d'activitats i la memòria d'activitats;
 - c) aprovar el contracte programa per objectius que, si escau, se signi amb la UB;
 - d) elaborar el reglament de funcionament intern i les seves modificacions;
 - e) aprovar la incorporació de nous membres o proposar-ne la desvinculació, a proposta del director o directora;

- f) avaluar les activitats i proposar qualsevol iniciativa que contribueixi al compliment de les finalitats de l'observatori;
 - g) impulsar i aprovar la creació d'àrees de treball.
 - h) proposar el director o directora al rector o rectora, i
 - i) qualsevol altra que li atorgui el seu propi reglament de funcionament intern o altra normativa que li sigui d'aplicació.
3. El Consell de Direcció s'ha de reunir en sessió ordinària, com a mínim, una vegada a l'any, i en sessió extraordinària sempre que el seu director o directora ho cregui oportú, per iniciativa pròpia o a petició d'una tercera part dels membres del Consell.
4. El Consell de Direcció pot constituir-se, convocar i organitzar les seves sessions, adoptar acords i remetre actes tant de forma presencial com a distància.
- En les sessions a distància, els membres poden trobar-se en diversos llocs sempre que s'asseguri per mitjans electrònics (per correu electrònic, audioconferència o videoconferència) la identitat dels seus membres, el contingut de les seves manifestacions i el moment en què es produeixen, així com la interactivitat i intercomunicació entre ells en temps real i la disponibilitat dels mitjans durant la sessió.
5. Les convocatòries, que el secretari o secretària efectua per ordre del director o directora, s'han de fer per escrit, amb l'ordre del dia corresponent, i s'han de notificar a cadascun dels membres amb una antelació mínima de set dies, llevat que es tracti de casos d'urgència, en què cal fer-la amb un mínim de vint-i-quatre hores d'antelació. En aquest cas, una vegada considerat l'ordre del dia, el Consell de Direcció ha d'apreciar, per majoria absoluta dels membres presents, l'existència de la urgència, i, si no l'estima, s'ha de convocar una nova sessió pel procediment ordinari.
- No es poden prendre acords vàlids respecte d'assumptes no inclosos en l'ordre del dia, llevat que a la reunió hi siguin presents tots els membres del Consell de Direcció i sigui declarada la urgència de l'assumpte pel vot favorable de la majoria.
- La convocatòria de les sessions del Consell de Direcció es pot trametre per mitjans telemàtics.
6. Per a la vàlida constitució del Consell de Direcció en primera convocatòria, és necessària, com a mínim, l'assistència (presencial o a distància) del director o directora i del secretari o secretària, o la persona que els substitueixi, i d'almenys la meitat dels seus membres.
- En segona convocatòria, que té lloc mitja hora després de la primera, el Consell de Direcció queda vàlidament constituït si hi són presents, a més del director o directora i del secretari o secretària, un terç dels seus membres.
- Els acords s'adopten per majoria simple dels membres presents en el moment de la votació. En cas d'empat, el vot del director o directora té valor diriment.
7. Per a l'adopció d'acords sobre la modificació del Reglament, l'aprovació de la memòria, la creació o supressió de seccions, cal el vot favorable de la majoria de dos terços dels membres del Consell de Direcció.
8. En cas d'absència del president o presidenta (per vacant, malaltia o qualsevol altra causa justificada), el substitueix el membre del Consell que el mateix president o presidenta designi i, en el seu defecte, el membre de més rang acadèmic, i de major antiguitat, per aquest ordre. La substitució del secretari o secretària l'assumeix el membre que el mateix secretari o secretària designi i, en el seu defecte, el membre més jove.

Article 6. La direcció

1. El director o directora el proposa el Consell de Direcció entre el personal investigador permanent de la UB a temps complet integrat en algun dels grups de recerca que componen l'observatori. Per exercir aquest càrrec, no es pot pertànyer a cap altra estructura de recerca.

En cas que el director o directora sigui un investigador vinculat sense relació contractual amb la UB, és necessari que nomeni un subdirector o subdirectora, que haurà d'exercir la gestió econòmica i les altres que s'especifiquin.

2. El director o directora, que és nomenat pel rector o rectora de la UB, exerceix les funcions de direcció, gestió ordinària i representació de l'observatori, i és la persona responsable, davant el Consell de Govern de la UB, del bon funcionament de l'observatori i de l'assoliment dels objectius proposats i aprovats.

El seu mandat no pot excedir els quatre anys, prorrogables per un únic mandat de la mateixa durada.

3. Són funcions del director o directora:

- a) representar oficialment l'observatori davant de la UB i d'altres instàncies;
- b) proposar als òrgans competents la contractació dels recursos humans propis;
- c) coordinar les activitats de recerca pel que fa a la distribució dels espais propis de l'observatori, si escau, i a l'adquisició i el manteniment de les seves infraestructures de recerca;
- d) signar els contractes programa que s'estableixin entre l'observatori i la UB i/o altres organismes;
- e) convocar i presidir les reunions del Consell de Direcció;
- f) autoritzar les despeses de l'observatori;
- g) Designar el subdirector o subdirectora i els coordinadors (Si escau)
- h) trametre anualment al vicerectorat competent en matèria de recerca les modificacions que s'hagin produït en relació amb el personal acadèmic que pertany a l'observatori o en el desenvolupament del programa establert;
- i) vetllar per mantenir l'equilibri pressupostari, evitar que es produeixin dèficits i presentar anualment la liquidació del pressupost al vicerectorat competent en matèria de recerca, i
- j) totes les altres que la Normativa de creació i funcionament de les estructures internes de recerca i transferència de la UB, aquest reglament o altra normativa li atribueixin.

El director o directora ha de designar un secretari o secretària de l'observatori, que és la persona encarregada d'estendre les actes dels òrgans col·legiats de l'observatori, certificar-ne els acords i exercir la resta de funcions pròpies de les secretaris dels òrgans col·legiats.

Capítol III. Règim econòmic

Article 7. Gestió econòmica

1. Les despeses de l'observatori les ha d'autoritzar el seu director o directora, que és la persona responsable de vetllar per mantenir l'equilibri pressupostari, evitar que es produeixin dèficits i presentar anualment la liquidació del pressupost al vicerectorat competent en matèria de

recerca. En cas que el director o directora sigui un investigador vinculat sense relació contractual amb la UB, la gestió econòmica l'ha d'exercir el subdirector o subdirectora.

2. El suport administratiu de l'observatori l'ofereix la Facultat de Dret, a qui també correspon tenir cura de l'arxiu i custodiar la documentació de l'observatori.
3. La gestió dels projectes de recerca, de transferència o d'innovació del personal acadèmic i dels investigadors permanents de la UB que pertanyen a l'observatori és competència de les unitats internes que estableixi la Universitat, o de la Fundació Bosch i Gimpera.
4. L'observatori ha d'implementar una comptabilitat analítica d'ingressos i despeses i retre comptes anualment davant el Consell de Govern i el Consell Social de la UB, d'acord amb la normativa vigent.

Article 8. Drets de propietat intel·lectual i/o industrial

1. Pertanyen a la UB les patents, els models d'utilitat, les creacions intel·lectuals o qualsevol altre tipus de dret similar que es generi amb motiu de l'activitat desenvolupada pel personal acadèmic de la UB membre de l'observatori. La distribució dels beneficis obtinguts de la seva explotació econòmica es regeix pel que disposa la Normativa sobre Propietat Industrial i Propietat Intel·lectual de la UB, aprovada pel Consell de Govern el 13 de maig de 2022, i per la resta de normativa vigent o la que en el seu cas la substitueixi.
2. En totes les publicacions, documents i materials o en la difusió dels resultats científics obtinguts pel personal acadèmic i els investigadors permanents de la UB que pertanyin a l'observatori, cal indicar la pertinença del personal a la UB i especificar, a més de la pertinença a l'observatori, el departament al qual s'adscriu i la facultat a la qual es vincula. Així mateix, s'hi ha de fer constar la imatge corporativa de la UB i de l'observatori.

Article 9. Control i avaluació

1. L'observatori ha d'elaborar, cada quatre anys, una memòria justificativa de les activitats i els resultats de la recerca i una proposta d'objectius estratègics per al quadrienni següent, especificant els indicadors que la Comissió de Recerca o altres comissions utilitzin per avaluar-ne l'activitat i concretant els objectius estratègics en accions que estiguin d'acord amb els objectius estratègics de la UB i de la Generalitat de cara al finançament de les universitats.
2. A aquest efecte, l'observatori i el vicerectorat competent en matèria de recerca podran formalitzar, si s'escau, un contracte programa en el qual han d'incloure els objectius, les línies de recerca, el pla de treball i una memòria econòmica.
3. L'observatori ha d'informar anualment el vicerectorat competent en matèria de recerca sobre les incidències i modificacions produïdes respecte al programa de recerca establert.

Article 10. Procediment de modificació del Reglament

1. La proposta de modificació d'aquest reglament és competència del Consell de Direcció, i la seva aprovació requereix una majoria de dos terços i ha de ser aprovada pel Consell de Govern.
2. Poden prendre la iniciativa per modificar el present reglament:
 - a) el director o directora de l'observatori, o
 - b) una quarta part dels membres del Consell de Direcció.

L'expedient de modificació també es pot iniciar a petició del vicerectorat competent en la matèria.

3. La proposta de modificació ha de contenir el text articulat i una memòria explicativa.

Disposició transitòria

En el termini màxim de sis mesos a comptar del dia en què el Consell de Govern de la UB aprova el present Reglament, l'observatori ha d'ajustar la composició del seu Consell de Direcció a la regulació d'aquest reglament.

Disposició final

Aquesta normativa entra en vigor l'endemà que l'aprovi el Consell de Govern de la UB i s'ha de publicar a la Seu Electrònica i al Portal de Transparència de la Universitat i deroga el Reglament vigent.